

Spis treści

WPROWADZENIE

W kierunku dookreślenia znaczeń i budowania systematyki dydaktyki specjalnej

Joanna Głodkowska 9

CZĘŚĆ I

DYDAKTYKA SPECJALNA – ŹRÓDŁA HISTORYCZNE, PERSPEKTYWA BADAWCZA, PROJEKTOWANIE DYDAKTYK SPECJALISTYCZNYCH .....

15

Uczniowie z niepełnosprawnością wzroku, z niepełnosprawnością słuchu, z niepełnosprawnością intelektualną, z niedostosowaniem społecznym – uwagi historyczne

Wojciech Gasik 17

Dydaktyka specjalna – teoretyczne i empiryczne podstawy kształcenia uczniów wymagających specjalnej realizacji ich potrzeb edukacyjnych

Marta Pągowska 30

Dydaktyka specjalna – system znaczeń i relacji w projektowniu dydaktyk specjalistycznych

Joanna Głodkowska 61

CZĘŚĆ II

DYDAKTYKI SPECJALISTYCZNE ZDEFINIOWANE .....

75

Dydaktyka kształcenia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną

Barbara Marcinkowska 77

Tyflodydaktyka – kształcenie uczniów z niepełnosprawnością wzroku

Kornelia Czerwińska 96

Surdodydaktyka – kształcenie uczniów z niepełnosprawnością słuchu <i>Katarzyna Wereszka</i>	111
Dydaktyka terapeutyczno-lecznicza – kształcenie uczniów z chorobą przewlekłą <i>Iwona Konieczna</i>	140
Dydaktyka resocjalizacyjna – kształcenie uczniów z niedostosowaniem społecznym <i>Joanna Moleda</i>	156
Dydaktyka korekcyjna – kształcenie uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się <i>Danuta Al-Khamisy</i>	172

CZĘŚĆ III

DYDAKTYKI SPECJALISTYCZNE NIEZDEFINIOWANE .....

Dydaktyka specjalistyczna ukierunkowana na szczególne uzdolnienia – dydaktyka uczniów zdolnych, uzdolnionych i utalentowanych <i>Małgorzata Jabłonowska</i>	195
Dydaktyka specjalistyczna ukierunkowana na uwarunkowania kulturowe – dydaktyka edukacji międzykulturowej <i>Urszula Markowska-Manista, Aleksandra Niedźwiedzka-Wardak</i>	210
Dydaktyka specjalistyczna ukierunkowana na spektrum autyzmu <i>Marta Pągowska</i>	239
Dydaktyka specjalistyczna ukierunkowana na mózgowe porażenie dziecięce <i>Katarzyna Cichocka-Segiet</i>	271
Dydaktyka specjalistyczna ukierunkowana na nadpobudliwość psychoruchową z zaburzeniami koncentracji uwagi <i>Urszula Gosk, Kamil Kuracki</i>	287
Dydaktyka specjalistyczna ukierunkowana na zaburzenia mowy <i>Justyna Maria Gasik</i>	306

CZĘŚĆ IV

DYDAKTYKI SPECJALISTYCZNE NIEDOOKREŚLONE .....

Kształcenie uczniów głuchoniewidomych <i>Małgorzata Książek, Elżbieta Paradowska</i>	323
Kształcenie uczniów z wieloraką, złożoną niepełnosprawnością – poszukiwanie możliwości wszechstronnego rozwoju <i>Grażyna Walczak</i>	346
Niektóre rzadkie zespoły genetyczne i wady wrodzone – nowe rozpoznania wyzwaniem dla kształcenia <i>Diana Aksamit</i>	360

WYBRANE ASPEKTY PRAWNE

Dokumenty międzynarodowe i polskie akty prawne w sprawie kształcenia uczniów wymagających specjalnej realizacji ich potrzeb edukacyjnych <i>Katarzyna Smolińska</i>	379
--	-----

ZAMIAST ZAKOŃCZENIA

Niektóre koncepcje pogłębiające przegląd „jedności w zróżnicowaniu” ze względu na uczestników procesu kształcenia <i>Joanna Głodkowska</i>	393
---	-----

O AUTORACH	407
-------------------------	-----

Dydaktyka od lat poszukuje i formułuje określone wzorce dotyczące kształtowania człowieka – procesu jego wychowania, nauczania i uczenia się. Prześledzenie tych analiz pozwala docenić wkład wielkich pedagogów, dydaktyków, umożliwia także dostrzeżenie, jak myśli, refleksje, a niekiedy tylko przeczucia teoretyków i badaczy spletają się, tworząc pewną konstrukcję szczegółowej wiedzy pedagogicznej, jaką jest dydaktyka. Do wielu jej obszarów powraca się wielokrotnie, by zrozumieć, zgłębiać i formułować ogólne prawidłowości oraz reguły postępowania dydaktycznego. Koncepcje przenikają się wzajemnie, tworząc oryginalne fakty poznawcze, które stają się istotnymi tezami ponawianych interpretacji. Można w tym rozpoznawać zarówno pewną ciągłość myśli dydaktycznej, wzajemną wymianę podstawowych znaczeń, jak i ustawiczne poszukiwanie odpowiedzi na niezmiennie ważne pytania: kim jest uczeń wymagający specjalnej realizacji potrzeb edukacyjnych, jak rzetelnie rozpoznać jego możliwości i ograniczenia, by stworzyć optymalne warunki jego rozwoju, w tym także korzystne okoliczności edukacyjne.

Osłabnięcia nauk społecznych powodują pewne „przypięty”, przenikania, ponawiania, co skutkuje możliwością wskazania w tych dyscyplinach nie tylko stałości, lecz także zmienności wynikających z nowych koncepcji, rezultatów badań empirycznych czy zachodzących procesów społecznych. Można zauważyć, że śledzenie historii myśli pedagogicznej również dostarcza licznych argumentów wskazujących na istnienie stałych obszarów, cech czy aspektów w ujmowaniu procesu nauczania i wychowania. Istnieje także pewna zmienność przejawiająca się w otwartości na modyfikacje, nowe koncepcje i ujęcia. Zatem stałość i zmienność, przenikając się wzajemnie, budują trwałe fundamenty i jednocześnie generują przyzwolenie na zmianę.

W 2010 roku został wydany pierwszy podręcznik akademicki, w którego tytule pojawił się termin „dydaktyka specjalna” – *Dydaktyka specjalna w przygotowaniu do kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Autorzy wspomianej pracy zbiorowej, na łamach poszczególnych rozdziałów, zaakcentowali rolę